

Una orquestra que parla català

Diuem que la música és un llenguatge universal, però els vuitanta joves que es reuniran a Prada de Conflent durant dotze dies del mes d'agost, en el marc de la universitat Catalana d'Estiu, no només compartiran amb aquest nexa d'unió sinó també amb una llengua, una cultura i unes arrels comunes. Durant dues setmanes, els corredors i les aules del liceu Gustau Violet d'aquesta localitat de la Catalunya Nord s'ompliran excepcionalment amb les notes i els acords dels joves integrants de l'Orquestra de Joves Intèrprets dels Països Catalans (OJIPC). Una seu provisional fins a l'acabament del Centre Pau Casals de Prada, on l'orquestra establirà la seua seu per a les futures trobades.

L'orquestra va nàixer ara fa dos anys amb motiu del Festival Mundial de la Joventut que es va celebrar al Fòrum de les Cultures de Barcelona. La seua impulsora, la presidenta del Fòrum Musicae de Mallorca Magdalena González, no ha deixat de treballar des d'aleshores per donar continuïtat al projecte. Si l'any passat no es va poder realitzar la trobada que ella desitjava a les Illes, finalment enguany l'Orquestra torna a reunir-se amb un projecte reforçat per la implicació de la Universitat Catalana d'Estiu.

Treball intensiu. Vuitanta músics d'entre divuit i vint-i-sis anys es trobaran enguany a Prada. Alguns repeteixen l'experiència del 2004. D'altres, però, debuten aquest mes després d'haver superat les proves de selecció que l'OJIPC va realitzar aquesta primavera a tots els territoris dels Països Catalans. No són músics professionals, encara que se'ls exigeix com a mínim cursar els últims anys del grau mitjà de música. Durant deu dies tindran l'oportunitat de rebre classes de perfeccionament amb diversos professors i treballar les obres seleccionades per als concerts als assajos amb el director, el també compositor Salvador Brotons. En total, unes set hores diàries de treball des del 15 d'agost fins als dies dels concerts, el dia 24 a l'Abadia de

El II Encontre de l'Orquestra de Joves Intèrprets dels Països Catalans marca l'inici d'una nova etapa per a aquesta formació. Després de dos anys de silenci, però sense deixar de treballar, l'Orquestra torna amb dos concerts dedicats al compositor català Enric Morera. Els propers 24 i 26 d'agost, a les actuacions programades a Prada i a Perpinyà, es podran comprovar els resultats de dues setmanes d'intensos treballs.

Primer concert de l'Orquestra amb motiu del Festival Mundial de la Joventut que es va celebrar al Fòrum de les Cultures de Barcelona.

Sant Miquel de Cuixà de Prada i el 26 al Palau dels Reis de Mallorca a Perpinyà, on l'Orquestra posarà a prova el seu treball d'enguany amb un programa dedicat bàsicament al compositor català Enric Morera, a més d'altres compositors autòctons, com el valencià Manuel Palau. La resta del programa serà compost per un repertori internacional amb obres de Strauss i Txaikovski. El concert serà enregistrat per Catalunya Ràdio –i posteriorment editat en CD–, la qual cosa sig-

nifica la primera gravació d'aquesta formació.

Part dels músics que integren l'OJIPC compaginen la seua participació amb altres orquestres joves dels seus territoris, però per a molts d'aquests joves aquesta és la primera oportunitat per conèixer el funcionament d'una Orquestra des de dins i per familiaritzar-se amb el tipus de treball d'aquesta formació. "Tot el que siga donar oportunitat a la gent jove per demostrar la seua vàlua és positiu", explica el

Enric Morera, el compositor oblidat

Poca gent desconeix "La Santa espina", composta per Enric Morera (1865 - 1942), però aquesta és només una de les 800 obres que va compondre Enric Morera durant la seua vida. Un repertori ample a més de variat, amb obres líriques, sardanes, poemes simfònics o òperes. Per això un dels objectius de l'OJIPC és la recuperació i difusió dels compositors dels Països Catalans. Cada any l'Orquestra pretén dedicar un concert a un compositor autòcton. "Hi ha molts compositors del nostre país que estan oblidats, per això mitja part del concert serà dedicada a autors autòctons, amb Manuel Palau i una especial atenció en Enric Morera -explica el director Salvador Brotons-; cal una tasca de recuperació dels nostres músics i compositors perquè el país conegui el seu passat." Morera és un dels representants més brillants del nacionalisme musical català. Els seus enfrontaments amb la crítica i els responsables del món musical són les causes que avui només se'l conega per les seues composicions més populars. L'OJIPC ens donarà l'oportunitat d'escoltar, a final d'agost, tres obres d'aquest compositor barceloní que no s'escoltaven des de principi del segle passat.

director de la formació, el també compositor Salvador Brotons.

L'Orquestra dels Països Catalans respon a la forma de treball d'altres orquestres joves. En els darrers anys hi ha hagut una certa proliferació d'aquest tipus de formació, la qual cosa ha donat bons resultats en la preparació dels músics professionals. L'Orquestra de la Comunitat Valenciana (JORVAL), la Jove Orquestra Nacional de Catalunya (JONC) o l'Orquestra de la Mediterrània són alguns dels casos més propers d'orquestres joves. Tot i així, Brotons remarca que no tots els territoris de parla catalana compten amb formacions d'aquest tipus; pos-

seir una bona formació orquestral és essencial per als joves estudiants de música. "És cert que comença a haver-hi molta oferta -afirma el director català-, però encara estem molt endarrerits en aquest tema respecte als Estats Units o altres països europeus."

De Salses a Guardamar. L'OJIPC ha reprès la idea de les orquestres joves però amb la particularitat que els músics que la integren són residents als territoris dels Països Catalans. "Calia omplir un buit que hi havia des de feia molt de temps en aquest sentit -explica Magdalena González, impulsora del projecte-, es tracta d'una plataforma per a la vertebració del nostre marc cultural i la recuperació de la nostra cultura musical."

Enguany, segons explica González, el cercle s'ha tancat amb la incorporació d'una violinista de la Franja de Ponent. "Ja comptem amb representants de tots els territoris -explica satisfeta-, ara ja podem dir realment de Salses a Guardamar i de Fraga a l'Alguer."

Per territoris, el País Valencià és qui més músics aporta, ja que en són més de vint. Les Illes Balears, Catalunya i Catalunya Nord compten amb vora una vintena de participants. La resta de territoris hi aporten un nombre menor de participants: tres músics de l'Alguer, un d'Andorra i un de la Franja de Ponent. Precisament, un dels aspectes més interessants d'aquesta proposta i que més valoren els seus integrants és aquesta convivència entre joves de diferents territoris de parla catalana. És el que opina Mar Ribas, violoncel·lista de vint-i-tres anys resident a Manises (Horta), que va participar en l'Encontre l'any 2004. Aquesta valenciana creu que "la idea de l'OJIPC és molt bona, però hi ha molta gent que la rebutja pel nom, tot i que no es tracta d'un nom excloent en cap moment". Com ella, molts altres valencians formen part de l'Orquestra, un territori amb molta tradició musical que, no obstant això, és un dels llocs en què més dificultat ha trobat aquesta formació per rebre suports.

Un treball dur. Des de la creació de l'Orquestra, Magdalena González es va prendre molt seriosament el repte de donar continuïtat al projecte. Un

repte no exempt de dificultats, tant econòmiques com polítiques. "És un gran esforç reunir gent de llocs com l'Alguer i Mallorca, per exemple -explica la presidenta del Fòrum-, de fet, sobretot és un gran esforç econòmic." Des d'aleshores ha aconseguit suports de diverses institucions, però, sens dubte, el fet de dur "Països Catalans" al nom de la formació els ha tancat algunes portes. Sense anar més lluny, al País Valencià. Tot i ser una de les zones amb més joves participants, aquest és el territori que ha rebut menys suport institucional a l'Orquestra. Les Illes Balears és un altre punt on González lamenta no trobar més ajudes, tot i que els consells insulars de les tres illes hi estan implicats. "Hi ha gent que no entén la naturalitat amb què hem

Un dels aspectes que més valoren els seus integrants és la convivència entre joves de diferents territoris de parla catalana

A l'esquerra, la impulsora de l'Orquestra, la presidenta del Fòrum Musicae de Mallorca, Magdalena Gonzalez. A la dreta, un dels assajos.

posat aquest nom a l'Orquestra –explica amb resignació Gonzalez–, però és que un dels objectius és precisament

normalitzar aquesta qüestió i aconseguir que ens vegin com una orquestra jove que som.”

Tot i aquests problemes, dos anys després de la seua estrena oficial, l'OJIPC torna renovada amb l'objectiu d'encestar una nova etapa de consolidació. Un logotip dissenyat per l'artista alcoià Antoni Miró el 2005, una secretaria permanent a Barcelona creada enguany i la futura seu al Centre Pau Casals són les novetats principals per enfrontar-se amb el repte de donar continuïtat al projecte. Salvador Brotons es mostra optimista. “Hi ha molts interrogants sobre el futur, però el fet de comptar amb el suport de la Universitat Catalana d'Estiu pot ajudar-nos molt a donar continuïtat a aquest projecte musical.” Tanmateix i sobretot, l'OJIPC compta com a principal empenta amb la il·lusió i les ganes que posaran els vuitanta joves que participaran en aquesta Orquestra, en la qual durant deu dies es barrejaran tots els accents del català.

Anna Mateu

Alfons Llorenç

Trossos i mossos

Devastació

Innocentment, amb la candidesa d'una festa de barri, cada 10 de juliol, pel carrer d'Alboraia de València, passegen en processó un sant Cristòfol. És una escultura petita del sant sempre representat com un gegantí Hèrcules: “Fóreu Atlant, gran gegant, gran estatura”, li canten els seus goigs. Tot el dia li fan festa les Canongeses de sant Cristòfol, germanes i cosines de la mallorquina santa Caterina Tomàs i les seues filles. Traques, banda de música, ciris, capellans, andes, gent mudada... Potser, però, la ingenuïtat és aparença. El Monestir fou traslladat ací, l'antic hort d'En Roca, el 1904, després d'assolar el vell amb l'excusa de fer un mercat. I el vell convent estava al carrer de la Mar, al número 22. I el carrer del Mar era l'eix del call –de l'hebreu “kahal”, congregació– i al 22 hi havia la sinagoga major, on tenia seient principal el rei de València.

Façana del número 22 del carrer del Mar, a València, on estava ubicada la sinagoga major.

Aquella imponent sinagoga va refugiar els atemorits jueus valencians durant la terrible devastació –en rus, “progrom”– del 9 de juliol del 1391. En hores, malgrat les precaucions de les autoritats, unes tropes castellanes de pas cap a Sicília, inflamades per l'arxiduca d'Ècija, el tal Martínez, secundades per una xusma local –“alcavotes i roders estrangers”– assaltaren, saquejaren i destruïren la jueria i mataren 230 jueus. Ben oportunament, entre altres suposats

miracles, fou “atrobada davall terra” una imatge del “gloriós màrtir sant Cristòfol”, amb la qual cosa cessà la rapinya i la matança, s'apressaren els bateigs i es consagrà l'aljama al sant cananeu –parent dels hebreus, des d'ara protector dels conversos–, el també dilluns 10 de juliol. 615 anys després, dia per dia, el bisbe de Roma, de jovenet enemic d'israelites i de major cap d'inquisidors, ha creuat quatre voltes el call i en cap moment no ha mostrat ni record ni penediment.